RESIST

RESIST is the newsletter of the Maldivian Rebels

ރެޒިސްޓް

މޯލްޑިވިއަން ރެބެލްސްގެ ނިއުސްލެޓަރ

"In every country where oppression has reached intolerable proportions, the banner of rebellion must be raised!"

- Che Guevara

"އަނިޔާވެރިކަން ކެތްނުކުރެވޭ މިންވަރަށް ގޯސްވެއްޖެ ކޮންމެ ގައުމެއްގައި ބަޣާވާތުގެ ދިދަ އުފުލާލަން ޖެހެއެވެ."

- ޗޭ ގުވާރާ

Resist 2.27   23 January 2006

ރެޒިސްޓް 2.27   23 ޖެނުއަރީ 2006

މިނިވަންކަމުގެ އިންގިލާބުތައް

MAVERICK REVOLUTIONS

މިނިވަންކަމުގެ އިންގިލާބުތައް

ޗެކޮސްލޮވާކިއާ 1989

ވެލްވެޓް އިންގިލާބު

ޗެކޮސްލޮވާކިއާގައި އޮތް ކޮމިއުނިސްޓް ސަރުކާރު ވެއްޓުނީ 17 ނޮވެމްބަރު 1989 ގައި ކިޔަވާކުދިން ފެށި މުޒާހަރާ ތަކުންނެވެ. އެއީ ނާޒީން ޗެކޮސްލޮވާކިއާއަށް އަރައިގަތުމުގެ ތެރޭގައި ދަރިވަރަކު ކިޔަވާކުދިން ކުރި މުޒާހަރާއަކަށް 50 އަހަރު ފުރުނު ދުވަސް ވެސް މެއެވެ. ޕޮލެންޑާއި އިރުމަތީ ޖަރުމަނީގައި ސަރުކާރާއި ދިދަކޮޅު ހަރަކާތްތައް ހިނގަމުންދާތީ އެތައް އަހަރެއް ވެފައި ވިއަސް ޗެކޮސްލޮވާކިއާގައި އެފަދަ ހަރަކާތެއް ނެތެވެ. ކޮމިއުނިސްޓް ސަރުކާރަށް ހިތްވަދި އެކީ ޚަރުއިތީމުންނަށް ބެހިގެން ސޮއިސްގެ ލިބުނާ ދުވަހަކު ޚަރުހިމެން ކަރުބޮއްލާ ކުރާނެ ކަމަށް ގޮތްތައް ފެންނަކަމެވެ. ނަމަވެސް ކިޔަވާ ކުދިންގެ މުޒާހަރާއަށްގައި އިތުރު މިނިވަން ކަމާއި ޖުމްހޫރިއްޔަތަށް ގޮވާލަން ފެށުނެވެ. މުޒާހަރާގައި އޮތީ ހާސް މީހުން ބައިވެރިވެފައިވާ ކިޔަވާކުދިން ވަރަށް ގިނަ ޕްރާގާގެ މައިދާނުގައި ތިބީ ސިޓީ ހޯލްގައެވެ.

ޕާން ބޭބޭނަށް އަޅާ ހުރަ މުޒާސިނަށް ކިޔަވާކުދިން ދިރަށް ކުއްޖެހެވެ. އެކަން ހަނދާން އާކުރި ގޮތުގައި: "އަހަރެމެން އެކަކު އަނެކަކާގެ ދޮލަށް ބަލާ ގޮތް…… އެކަމުގެ ސަލާމަތެއް އަހަރެމެންނަކަށް ހިތަވަރު ލިބުނު، އެއީ އަނބުރާ ވެސް އެއްބައިވަންތަކަން އިހުސާސްކުރާނެ އެގޮތުން. އަނބުރާ ދިހަވާ ވެސް ކަތިވަރު ވިދާޅުން. ފިޔަވައިގެން އަނބުރާ ފިޔަވަސް ފުރާ. އެއީ ވަރަށް ވަރުގަދަ އިހުސާސެއް. އަހަރެން އެކަން މަތީ އުފާވެރިވެ ވެސް ހަނދާން ހުންނާނެ."

މިނިވަންކަމުގެ ރޫހުގައި ގޮތްގޮސްދިޔަކަން 40،000 މީހުން މުޒާހަރާގައި ބައިވެރި ވިއެވެ. ޗެކޮސްލޮވާކިއާ ޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރީން ދުވެ ހަމައެކަނި ޖަމާން ކަމުގައިވާ ފުރަތަމަ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދުވަސްވަރުގެ ގައުމީ ސަލާމް ކިޔަމުން އަރިހުން، ފުރާގެ ގެ މަގުތަށް ވަނެވެ. ރައްޔިތު ފުލުހުން އައީ ރަތް ބޯޑާ އަރައިގެން ލިބި ސިފައިން އަރިހުންގެ އިންޕޮޓެރިގައި ލިއްބެވެ. ސަލާމަތީ ބާރުތަކުން މުޒާހަރާ ކުރި މީހުންގެ ގައިގައި ތަޅަން ފެށިއެވެ. ކިޔަވާކުދިން އަރިހުން ލިބި ސަލާމަތީބާރުތަކުން ކުރީ ދަތްކަން ހިފެހެއްޓުން ލިބި މަޑުވެ.

ބޭބޭނަށް ގެ ގޮތް ދަރުމަތޮއްލާކަން ވެސް ވަރަށް އަނިޔާވެއެވެ. އެކަން ގޮވައިގެން ހުސްބުއްދަރަމް ދިހަ އަރަ ހަނި ބޭބޭނަށްގެ ފުރަފުސަރެއެވެ. އެކަން އަނިޔާވި ކުއްޖާއަކު ފުރަވާދިނި ހުސްބުއްދޮގެ ދަރިސްޓިރިގައި ނޫޅެ ނުކެވެ. ފިލާ ފުލުހުން ފުރަން އަކުއްޖާއަކު ގޮސް ނުކެރެއެވެ.

ދަރިސްޓިރި ނުކެރު ބަލިވިހަކަން ފުރަވާދިނުން އެއީ މަރުނި ބަސްނަގާގެ އަރަލިކެވެ. ފުލުހުންގެ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ސަލަބަށް ރޯޅި މުޖުތަމައު ހަރުގޮތްވެއްޖެއެވެ. މީހަކު މަރުނުވި ނަމަވެސް އެހެން ބަޔަކު ބާރަށް ކަރުނަހޯދާ ބާރަށް ވާނުވާއެވެ. އެހެއް ދެޔާރު ކިޔަވާކުދިން ހަޑިހަލަކު ފުރަން ފެށިއެވެ. ވީދު ފުރަތަމަ ހޯލްގަ ސިފަވާ ފެށި އަނެއް ސަރުކާރާއި ދިދަކޮޅު ހަރަކާތްތަކަށް ފުރަގަސް ދީފާނެ ގޮތް ތިބި ހަނދާނެވެ. ރިޕޯޓްތައް ދިހަ ގައުމު މާދަ ރިވަރަކަ ނިޒާމް ހުރިހާ ފުރާވަރުގެ ހިސާބު ގެނައުމެވެ. ފެބްރުއަރީ އެގެންވާ ވަރަށް ތަޙުތުން ސަރުކާރު ގައިގޮތުން ސްލޮވާކިއާގައި ފެށިނެވެ. މިޖާއްތަކުން އެދުމުން ދިރާ ކޮމިއުނިސްޓް ސަރުކާރު އިސްތިއުފާ ދިނުމާ، ކިޔަވާކުދިންތަކުގެ ސަލާމަތް ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބި މީހުން ދެކެކުރިމުއްދަތާ، 17 ނޮވެމްބަރުގައި ފުރިހަމަ ހިނގި އަރަލިކުރާ ފެދުނު ގެކުރިވެއެވެ. އެއީ ވެލްވެޓް އިންގިލާބުގެ ފުރަތަމަ. ކިޔަވާކުދިންނާއި، ފުރިހަމަ ބަޔަކު ފިލާ މުހިންމު، ސަރުކާރާއި ދިދަކޮޅު މީހުން ހިންގާ ސިޔާސީ ބައިގެ ބައިވެރިވެފައިވާ އެއްވެ، ގަބޫލުކުރެވޭ ޕޮލިޓިކަލް ފުއްޓި ވަނެވެ. މަސައްކަތްތަކާ މީހުންނާ އިސްލާހުގެ ބޭނުން ކިޔަވާކުދިން ފުރިއްޖެއެވެ. ބެއްޓެޖުވެގެން ދިމާވެ ސަރުކާރުގައި އަދިވެސް ފަހަރު ބަދަލުކުރަން ކިޔަވާކުދިން ގަސްތުކުރި ދިވެހި ސަލާމަތީ މުއިންގިލާބުގެ ބައިވެރި ވެސް ސިޔާސީ ފުރިއްޖެއެވެ.

19 ނޮވެމްބަރު އިން ފެށިގެން ޑިސެމްބަރު މަހުގެ ފުރަތަމަ ހަފުތާއާ ހަމައަށް މުޒާހަރާތައް ކުރި ދިޔައެވެ. 27 ނޮވެމްބަރުގައި 2 ގަޑިއިރުގެ ހަރުތާލެއް އޮތެވެ. ނޮވެމްބަރު 19 ވަނަ ދުވަހު ޕްރާގް ގައި ދެލައްކަ މީހުން މުޒާހަރާގައި ބައިވެރިވުމަށް އެދެ ފުރާތަ އެއްދަނޑު ބައިވެރިވުމަށް އެރިއެވެ.

މުޒާހަރާކުރާމީހުން ގެއްލުނު ކުރީގެ ކޮމިއުނިސްޓް ހިމާޔަތާއި ގޮތުން ކިޔަވާކުދިން ގެ އެއްބަސްވުމަކަށް ފުރާ ސަރުކާރުގެ ފިޔަވަޅު ހުއްޓުމަކާ ދިމާ. އެއީ ބޮޑަށް ގެންނަން އެބަ ޝަކުވާ ހުށަހެޅު ނޫން ކޮމިޓީ ހުރިހާ ކަންކަމުގެ ހަމަ ބަހައްޓާފަ ދީފައި ނުވެއެވެ. ސަރުކާރާއި ދިދަކޮޅު ހަރަކާތް ވެރިކަމަށް ފުރަމުން އަތުވެ 1990 ގައި ޗެކޮސްލޮވާކިއާގައި 40 އަހަރުވީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް މިނިވަން އިންތިޚާބު ބޭއްވިއެވެ.

އިސްފަ ފަހުން ރައީސްކަން ވެސް ޖަހާލި އިސްތިއުފާ ދިނެވެ. 1960 ގެ އަހަރުތަކުގައި ފުރާގެ ސްޕްރިންގ ހަރަކާތް ހިނގި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖުމްހޫރިއްޔާ ފުރާގޮ އަސްލުބޭނި (ހަރަކާތުގެ މަޖިލިސް) ގެ ހަރައިސަކަން އަދި ހަވާލު ޗެކޮސްލޮވާކިއާގެ ހަރައިސަކަން ހަވާލުވެ ނުވިއެވެ. އަވަސް އަދި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުން ދިނީ އިސްލާހުކުރެވޭ ގޮތަށް 1990 ގައި ޗެކޮސްލޮވާކިއާގައި 40 އަހަރުތަކަށް ފަހު ފުރަތަމަ މިނިވަން އިންތިޚާބު ބޭއްވިއެވެ.

ސާރބިއާ ޑިސެމްބަރ 1989

އިރުމަތީ ޔޫރަޕްގެ ގިނަ ގައުމުތަކުން އައި އިންގިލާބުތަކާ ސްލޮބޮޑާން އިންގިލާބުތައް ނަމަވެސް ސާރބިއާގައި ހަމަޖެހުން އެކާލެވިގެން އިންގިލާބެއް. 22 ޑިސެމްބަރު 1989 ގައި ސާރބިއާގެ ހުރިހާ ރައީސް ނިކޮލާއީ ޗައުޝެސްކޫގެ ވެރިކަން އިންގިލާބުން ވައްޓާލުމުން އޭނާ ވެރިކަމުން ބޭރުކޮށްލުމަށް ފެށިއެވެ. ނަމަވެސް މިން ދުވަސް ފުރަން އޭނާއާ އޭނާގެ އަނބިކަނބަލުން އަޅުވާ އަޑުގެ ބޭނުންކޮށް މަރާލިއެވެ. ޕޮލޭންޑުގައި ސޮލިޑެރިޓީއިން އިންގިލާބުގެ ވެރިއެއްގެ ވެރިކަމަށް އާދަޔާ، އަދި ޗެކޮސްލޮވާކިއާގެ ކޮމިއުނިސްޓް ވެރިކަން ވެލްވެޓް އިންގިލާބުން ނިމުނު ނަމަވެސް، ސާރބިއާގައި ކަންތައް ހިގާ ދިޔައީ އަމާންކަމާއި އަރާމުގައި ނޫނެވެ.

24 އަހަރު ވަންދެން ކޮމިއުނިސްޓް ޕާޓީގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީ ގޮތުގައި އަދި 21 އަހަރު ވަންދެން ސާރބިއާގެ ރައީސްގެ ގޮތުގައި ޗައުޝެސްކޫ ހުރި ވެރިކަމުގައި ހަރަކާތްތަކަށް ސިކުނޑިކަމުގެ ބިރު އެޅިގެން ޖެހުނު ދުވަސްތަކެވެ. ސިއްރު ފުލުހުންނާއި ޖާސޫސުންގެ ވިއުގަ ބޭނުންކޮށްގެން ހުރިހާ އިދިކޮޅު ހަރަކާތްތައް އޭނާ ފުނޑުފުނޑުކޮށްލިއެވެ.

ފުރަތަ ހަރަކާތްތައް ދުވަސްވަރު ބޮޑު ބާރުތައް އެއްބާރުލުން އަސްކަރީ ބަލިކަށި ޖެހިލުމާ ވެސް ސެކިއުރިޓީ ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭތޯ އަދި ދާސްގެ ކިބައިން މިނިވަން މީހުންގެ ގޮތުގައި ގައުމުގެ މީހުންނަށް އޭނާ ދިޔައީ ސިފަކޮށްދެމުންނެވެ.

އިންޤިލާބު ފެށިގެން ދިޔައީ ޓިމިޝޯއަރާގެ ފާދަރ ލާޒްލޯ ޓޮކޭސް ކިޔާ ސިޔާސީ ޕާދަރީއަކު 15 ޑިސެމްބަރު 1989 ގައެވެ. ކާތޮލިކް ނިޒާމުން ފުރަ ވަރަ ކޮށްފައިވާ މަގު ހިފެހެއްޓީ ބޮޑު މީހުން "އަހަރެމެން ދޫކޮށް ނުދާނަން" ފުރަ ޝިޢާރުތަކެއް ނުކުރި ގޮތަށް ފެށިއްޖެ ފުރަން ދޭ ޝިޢާރުތައް ބަދަލުވި "ސާރބިއާ ބަލާ" ފުރަ ޝިޢާރުވެއްޖެއެވެ.

ސާރބިއާ ސަރުކާރު ހުރިހާ އިތުރަން ކުރި ދަތިކަމަށް. ޗައުޝެސްކޫ މީހުންގެ ގާތަށް ބަދު ޖަހާނ ސިޔާސީ ހަރަކާތް ފިޔަވަޅު ނުގޮސް ބަލާ ޖެހުނަށް ފުރަތަރު ދުވަހު ހަދަމުން ސައިޓު އެކަށް މިއެވެ. ބިލްޑިންގެ ސަލާމަތީ ވިޔަ ސޭކިއުރިޓީ ބާރަށް ވަރަށް ގިނަ ޕްރޮޓެސްޓަރުން ވަނީ ދެކިފައި ދިޔައިރު ބޮޑު ބޮޑު އަނިޔާތައް ދިޔައެވެ.

ސާރބިއާ އޭނާއަށް ހަރަކާތްތަކުގެ ވާދީ އޮތްކަން ދުވަސްކަތުގެ ގޮތުން ބޮޑު ދިޔަ ގެ ގަލު މަތިން 21 ޑިސެމްބަރު ގައި އެބަވާކަށް ބާރުވިއެވެ. ނަމަވެސް ޗައުޝެސްކޫ ވަގުތުން ދުވެއްޖެ މީހުން އެކިކިގޮތްތައް ކުރަމުން ހިފެހެއްޓި ސަރުކާރުތައް ދިޔައީ ފެނިގެންނެވެ.

އޭގެ ބަދަލު މީހުންނާ އަދި ސިފައިން ފުލުހުން ސާރބިއާ ސަލާމަތީ ބާރުތަކުން ވަރަށް މަތީ ވިޔަދޭސް، އޭގެ

އިސް ޖެނެރަލުންނާއި އަދި ކޮމާންޑަރުންސްޓާފް ޖަޕާނުގެ އިސް ބައެއް ވެރިން ވެސް ކޯޓުމާޝަލްކޮށްފައި ދަނޑިވަޅު ނިކުތެވެ. ދަން ފުރުސަތު މަގުމަތީގެ ހަނގުރާމަތަކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ބައިގަނޑެއް 22 ޑިސެމްބަރުގައި ކޯޓުމާޝަލްގެ އަޑުހަށް ވަދެގަތީވެ. އޭނާ ހުރިކޮޅުބޮޑުން ފުރިއްތެވެ. ނަމަވެސް ސިޔާގެ ބޮޑުން އަތުލައިގަތުމަށްފަހު ސިއްރު ޝަރީއަތަކުން ނިންމި 60،000 މީހުން މަރާލަން އަމުރު ކުރުމުގެ ކުށުގައި ކޯޓުމާޝަލް އާއި އޭލިނާ މަރާލުމަށެވެ. ކޯޓުމާޝަލް އާއި އޭނާގެ އަނބިދަރިންގެ ހަރަކާތް އުނގެއިން ތަރުޖަމާ މަންޖެރު ޗައިނީސް ފަންނާނުން ފަރުމުން މުޖާހަދީންއާ ހުއްޓުނެވެ.

ރަމްޒީއާ އަށް ދަން އަދި ސަރުކާރުތަކަށް ވެސް ކަރަފްޝަނުން ސަލާމަތްވުމާ ސަރުކާރުތަކާއި ނުނެވެ. ނަމަވެސް ފަހަކުން އައިސް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަގުމައި ފިޔަވަޅުތަކާއި އެޅުމުން އެބަދެއެވެ. ކޯޓުމާޝަލްއާއި ދުނިޔާގެ ވެރިންގެ ފުރާތަކުން ޗިޔަފުޅުވާ އެމަޖީ ހަދިޔާތަކާއި ނިދަހަން ކުއްޖާއި ޖިޔާސަ، އޭނާގެ ޖިނާވަރިކަން އަދިވެސް ރަސްމީކޮށް ފިޔަވައިގަތުމާއި ނުދެއެވެ.

ފިލިޕީންސް 1968
އެޖެސާ އިންސިޑާބު

އެޖެސާ އިންސިޑާބު ނުވަތަ ޖިޔަލު ޖަވަރ ރިވޯލިއުޝަނަކީ 1986 ވަނަ އަހަރު ފިލިޕީންސްގައި ގެނބުން ސުލްހަވެރި އިންސިޑާބެކެވެ. އެވަގުތު މިލިޓަރީ މީހުން ކުރި މުޒާހަރާގެ ސަރަޙައްދުން ފޮޖިނަރަލް މާކޯސްގެ ވެރިކަން ވެއްޓުނެވެ. އެޖެސާއަކީ ވެރިރަށް މަނިލާގައި މުޒާހަރާކުރި މީހުން އެންމެ ގިނައިން އުޅޭ ލޯބި މަގު ހަދުވައިކަން ކިޔާ ނަމެކެވެ.

ލިން އަހަރު ވަންދަން އެމެރިކާގައި ޢަރުވާލެވިގެން ހުރުމަށްފަހު އޭނަބަނި ގައުމަށް އެއީލަނާ 1983 ގައި އިދިކޮޅު ލީޑަރެއް ކަމަށްވާ ބެނިގްނޯ އަކީނޯ މޭނިލާގެ އެއަރޕޯޓުގައި މަރާލެވުނެވެ. މިކަމާއި ގުޅިގެން މާކޯސްގެ ސަރުކާރުގެ މަގުބޫލިއްޔަތު ދަށަށް ދިޔައެވެ. އަދި އަކީނޯގެ އަނބިކަނބަލުން ކޮރަޒަން އަކީނޯއަކީ މާކޯސްގެ ސަރުކާރާއި ދެކޮޅު މަގުބޫލު ލީޑަރަކަށް ވެގެން ދިޔައެވެ.

1985 ގެ ފަހުކޮޅު މާކޯސް ކުއްލި އިންތިޚާބެއް އިއުލާންކުރެއެވެ. އިދިކޮޅު ހަރަކާތްގެ ފުރާތުން އެމީހުންގެ ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓަކަށް ހުރެގެން އަކީނޯއެވެ. 7 ފެބްރުއަރީ 1986 ގައި ބާއްވާ އިންތިޚާބު ދުށުމާ އިންތިޚާބު އޮޅުވާލުމާއި ހަމަނުޖެހުންތަކާއި އެކުގައެވެ. ރަސްމީގޮތުން މާކޯސް އަށް ކާމިޔާބު ލިބުނަކަށް އިއުލާނުކުރި ނަމަވެސް މިނިވަން ޖަމާއަތްތަކުން އިންތިޚާބު ހިފި ގޮތް ބަލާލަމުންގެ ނަތީޖާއަށް އަކީނޯއަށް ކާމިޔާބު ލިބުނު ކަމަށެވެ. ވިލާ ގިނަ ގައުމުތަކުން އިންތިޚާބުގެ ރަސްމީ ނަތީޖާ ގަބޫލު ނުކުރެއެވެ.

އިންސިޑާބު ފެށުނީ ވެރިން އިސް އަސްކަރި ދެ މީހުން މާކޯސްއަށް ތާއީދުކުރުން ހުއްޓާލި ހަގީގަތެވެ. 22 ފެބްރުއަރީ 1986 ގައި ޑިފެންސް މިނިސްޓަރު ޖުއާން އެންރިލް އާއި އަސްކަރީ ބޮޑުތަކުގެ ވައިސް ޗީފް އޮފް ސްޓާފް ފިޑެލް ރާމޯސް ނޫސް ކޮންފަރެންސްއެއް ބާއްވައި، މާކޯސް އަށް ތާއީދުކުރުން ހުއްޓާލި ކަމަށް، ނިމިގެން ދިޔަ އިންތިޚާބުގައި މާކޯސް މަކަރު ހަދައިފާ ކަމަށް ބުނެފައެވެ. އަކީނޯއަކީ ހަގީގީ ރައީސްކަމަށް ބުނެ އެއްކުރުން އަސްކަރީ ދަމުހަރުކަޅުގައި މުޅިކަރަކާޓަށް ދިމާ މާކޯސް އަށް ވަފާތެރި ސިފައިންނާއި ކަފުއް އަދި ސްޓާފުގެ ފަރާތުން އަނިޔާތަކާއި ހަމަލާއިޢަރިކަތް ކުރިއެވެ. އެ ދެ އަސްކަރީ މަރުކަޒު ހުރި އެޖެސާގެ ދެފުށުގައެވެ.

ރޭޑިއޯއެއް ފަހުން ފިލިޕީންސްގައި އޮތް ކަތޮލިކް ސަރުކާރުގެ ނަފުސީ ނުފޫޒު މިނިވަން ރާއްޖެތަކާއި މީހުންގެ ވިންކް ނާކާސްކެސް ނެގުމަށް ރަބުވެވުމުގައި ބޮޑު ބަތަލުނެއް ބައްޓަމެއް ދިޔައެވެ. މާކޯސް ވެސް އޭނާގެ އަމިއްލަ ނޫސް ކަނޑުފެނުމަށް ބާރުވެ އެންރިލް އާއި ރާމޯސްއަށް މަރާލަން ހުކުމްތެރި ބަރުހަނެވެ.

ގައުމެއްގެ ފަހުން ވެރިން މަގުބޫލު ފާދިރީއެއް ކަރުދާހާ ސިން ރާއްޖެ ވެރިބާރުން ގުޅުމާ ބާރު ސިފައިންގެ ޗީފްގެ އެއްބަސްވުމާ ގޮތުން ރަށްތަކުން އެޖެސާއަށް އައެވެ، ކަމާބެހޭއޮތް އަޑުދަނޑު އެއް ވިއްދެވެ.

އަންނަ ދުވަހު ފަތިހު ސަރުކާރު ސިފައިން ރޭޑިއޯ ވެރިބާސް ގެ މައި ޓްރާންސްމިޓަރު ހިފާލާ

ކޮންތަހީދުނަވެ. ދާދި ހިސާބުތަކަށް ރޭޑިއޯ ފަށާވިދުން ހުއްޓުން ނަމަވެސް އެހެން ޓްރާންސްމިޓަރުތަކަކުން ރޭޑިއޯ ވެރިޓާސް ވަނީ ގެނުދިޔަ ރޭޑިއޯ ވެރިޓާސް ގެނުދިއުން އެކަންޏެއް ނުވެއެވެ. ކޮބާ، ކާބޯތަކަށް ގެންދިއުން ރޭޑިއޯ ވެރިޓާސް އިން އެކްސްޓެންޝަން ކުރިއެވެ.

އެވަރު ސިޔާސީ ހަރަކާތް މީހުން އެޖެސާއަށް ނުކުތުމުން އެވަނީ ކޮންޓްރޯލް ކުރަން ދަތިވެގެން ދިޔައެވެ. މިކަމުގެ ތެރޭގައި ސުލްހަވެރިގޮތުގައި ބައިވެރިވާމީހުން ހައިރާންކަމުން ގޮސް ދިޔައެވެ. ސިފައިން ބަޔަކާ ވެރިކަން ކުރެވުނެވެ. މުއްދަތު ހުއްޓުމާ ސިލްވަރ ހަމަލާ ލެވުނެވެ. މީހުންގެ ސިފައިން ކުރިމައްޗަށް ނިކުތުމުގެ ދުވަހު ގާނޫނަކަށް ހަރަކާތްތެރިވިއެވެ.

23 ފެބްރުއަރީގައި އެންރިލް އާއި ރާމޯސް އެއް ވަނައްސަރު ޢިބާދަތް ނިންމުމައި، އެންރިލް މަގު ހަރަކާތްތަކުން ރާމޯސްގެ ކެމްޕަށް ދިޔައެވެ. މީހުންގެ ވަރަށް ބޮޑު ވަޒަންނެއް ނުގެ އެއީ ޖެހިފައެވެ.

ޓީނޭޖަރުންގެ އަދި ސިފައިންގެ ފައިދާއަށް އުފެދުނު މުޒާހަރާ ފަހަރެއް ހުއްޓާލުމަށް އެވަނީ ހުރަސް މީހުން ވައްދާލާފައެވެ. އެއްބަސްވުންތަކެއް ފިޔަވަޅުތަކާއި އަނިޔާއެއް މީހުން ހަދާފައިވާ ސިފައިންނަށް ޗެކް ނެގުމަށް ސިފައިންނާއި ގުޅިގެން އިސްތިއުފާ ދިނުމެވެ.

ރައީސް ކޮރަޒަން ފާލިޕީޕަސް ގެ ބްރޯޑްކާސްޓް ހަމަވެގެން ދިޔައެވެ. ސަރުކާރުން އެ ހަރަކާތް ސްޓޭޝަނުގެ މުއައްސަސާގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ކަމަށް ބުނެފާ ޓެކްނިކަލް ފިހުން ހަމަވެގެން ދިޔައެވެ.

24 ފެބްރުއަރީގައި ސިފައިން ކެމްޕު ގޭޓަށް ބޮޑު ބޮޑު މަކުނުގަނޑެއް ނެވީއެވެ. ބޯޓުތަކަށް ހެކި މީހުން ނޫނީ ތަރުޖަމާކުރުމުގެ ތެރެއިން ހިފެހެއްޓުމަކަށް ގެނައީ އެމަރޭނިކައި ފިއުހާރަށެވެ. މީހުންގެ ސަރުކާރުގައި ލީޑަރެއް ވެސް ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުދިނުމަށް ހަރަކާތްތެރި ކަމާއި ތިބޭފައިތަކެއް ކޮންމެވެސް ރޭޑިއޯގެ ސާފު ފައިދާއަކުން ޓެލިވިޝަނުން ދެކެވުނެވެ. ބޮޑަށް ކަމަޑޭގެ ބައިވެރިވާ މީހުން ބޮޑަށް ކޮމާންޑަރުގެ ފުރުޞަތު ލިބުނެވެ. މަގަށް ވައްދަން އެ ހަރަކާތްތަކާއި ރަނގަޅަށް ފަރުވާ ދެއްވި.

މާކޯސް ގެ ނުފޫޒު ނިކަމެތިކަން ހޯދަން ގޮސް ފެށުނު ހަނގުރާމަތަކުން މީހުން އެއްފަހަރާ ކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކެއް، މާކޯސް ސަރުކާރުގެ ޗެނަލް 4 ޓީވީ ސްޓޭޝަނުން އިންޓަވިއުއެއް ކުރި އެޅޭ އިސްތިއުފާ ނުދޭން ކަމަށެވެ. ޗެނަލް 4 އިން ދިނަކަ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުމަކީ ކުރިއަރާފައިވާ އެޗެނަލް ގެއްލިއްޖެއެވެ. އިސްލާމު ބޮޑުކަމާ ސަރުކާރުން އެ ޗެނަލް ކޮންޓްރޯލް ކުރަމުން ގެންދާނެއެވެ. ފަހުން އެ ޗެނަލްއިން ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރަން ފެށީ "ޗެނަލް 4 ރައްޔިތުންގެ ހިދުމަތުގައި" ކަމަށް އަންގަމުންނެވެ. އެހެ އެޖެސާއަށް އެއްވެފައި ތިބި މީހުންގެ އަދަދު މިލިއަނަކަށް އަރައިފެވެ. މަންޒަރު ފެނުމުން ވިއަރު އަސްކަރީއެއްގެ ގިނަ އެހީތެރިން ތިބި މާކޯސް އާއި ދުރުވެއްޖެއެވެ.

24 ފެބްރުއަރީގައި އެޖެސާ އަށް ފެރިފައެވެ. ހެލިކޮޕްޓަރު ދައްކައިދިނުމުން މާކޯސްއާއި އަސްކަރީއާގެ ކޮމާ ގެންނަވާ ފަހުއްގައި ވިސްނާ ގެ ދުއްވަރު ވަހާކަތާއެއް ދިޔައެވެ. ވެރި ބޭނު މީހުންނާއި ދިމާލަން ބައި ޖެހިފައެވެ. ނަމަވެސް ވެރިބަލުވެފައިވާ މާކޯސް އެކަކުން އެއްބަސް ނުވެއެވެ. ކިޔާނަމީ ރަސްމީ ހަރަކާތަކުން އެކަ ވެރިކަން ކަރެއްޓުމުގެ ބޯރީ ގޮތުގައި މާކޯސް ބަޔަ ގަބޫލު ކުރެއެވެ.

ވެރި: އަހަރުމެން ޖެހޭނީ އެމީހުން އަތުގައި ހުރި ހަތިޔާރުތަކަށް ހަމަލާ ކުރަން. ދެ ހަނގުރާމައިގެ ތެރޭގައި ތިބީ މަރާނުލެވޭ ހަމައެކަނި ފަތުރުވެރިންގެ ބޭރުގައެވެ. ސަރު:

މާކޯސް: އަހަރެންގެ އަމުރަކީ ހަމަލާ ނުދީނުން

ވެރި: އެމީހުން އަހަރުމެންގެ ސިފައިންގެ ކައިރިއަށް އާންމުން ޖަމާ ކުރަނީ. އިއްޔެ ވެސް ވިދާޅުވި ފަހަރަކު ޖެހުމުން:

މާކޯސް: (ހުރަކާސްޖެހިފައި) އަހަރެންގެ އަމުރަކީ ބަޔަކާ މީހުން ރުހާލުން

ވެރި: އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އަބަދުވެސް ފަހަރުތަކަކަށް ނުޖެހޭނެ.

މާކޯސް: ނޫން. ނޫން. ނޫން. ގަބޫލުކުރަ. މީހުންތަކެއް ބަޔަ ނުޖެހޭ ރުހުމެއް. އަހަރެން ކޮންމެ ހަލާކެއް ބޭނުން ނުކުރާނެ ހޭ.

25 ފެބްރުއަރީގެ ހެނދުނު ކުރި އަކީނޯ ފިލިޕީންސްގެ ރައީސްގެ ހުވާ ކުރެއެވެ. ރާމޯސް، އެންރިލް އަދި ވެރިން ގިނަ ސިފައިން މީހުން މި ރަސްމިއްޔާތުގައި ބައިވެރިވިއެވެ. ދުރުދިޔައިނަ ވެރި ގިނަ

މީހުން އުފާފާޅުކުރެއްވި. ގިނަ މީހުން ތިބީ އަކަށް އިންތިޚާބުގެ ކުރިމަތިލާނަމަ ބޭނުންކުރީ ކަހަ ކަމަށްވާ ރިޔާސީކުރުމުގެ ހަރުމުގައިވޭ. ގޮތްއެއްކާރިދު ފުރުން މާކާސް ވެސް ގަނޑުވަރުގައި ހަވާކުރެއްވި. ހަވާކުރުމަށްފަހު މާކާސް އާއި އަނބިކަނބަލުން އިމެލްޑާ ހަވާއީގައި ގަނޑުވަރު ދޫކޮށްލެއްވި. ބޮޑު ސިފައިން ބޮޑު ހުރި ބިލްޑިންގެއް ވެސް ހިފަހައްޓާ މާކާސްގެ ހޮޓާ ކުރިން ބޮޑުވަޒީރުކާސްބި ކުރިން ވެސް ކަމަކަށް. އޭރު އެމަ ހާސް މީހުން ލިބި ގަނޑުވަރުގައި އެކަމު ސަރުކާރުއާ މިބޮޑު ކަމެއްވެއްޖެއެވެ. މާކާސްއަށް ވަގުތީ ސިފައިން އެމެރިކާ ވަކި ނުކުރި ހިފެހެއްޓީއެވެ. އަދި ފާރިރިން މީހުންނަކަށް ތިޔާރުވެފައިވާ ނުރައްކަލުގެ ރިއްޔާވެސް.

އެމެރިކާގެ ސަރުކާރާއި މަޝްވަރާ ކުރުމަށްފަހު މާކާސް ވެރިކަމުން ފައިބައިން އެއްބަސްވިއެވެ. އަދި ސަލާމަތުން ގައުމު ދޫކޮށް ދިޔުމަށް ކޮށްދޭނެ ކަމަށް އަމެރިކާ އެއްބަސްވި. ކާރު މާކާސް ގައުމު ދޫކޮށް ދިއުމާ ދެމެދު ހައްގުތަ ބޭބޭފުޅުން ތިރި ފިލްމުން މީހުން އުފާ ފާޅުކުރެއްވި. ރައްޔިތުން ނުކުމެ ރާއްޖޭގެ ބޮޑު ޝަހަރުތަކުގެ ސަޑަކުތަކުގައި ނަށަމުން ހޯދައިގަތީ ކާމިޔާބީއެވެ. ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ތާޖުވެރިން ހިނގީ ނަމަވެސް މިނިވަން ވެރިކަމަކާ އެކުގައި ޑިމޮކްރަސީއަށް އަތުވެއްޖެއެވެ.

ވީއެ އަހަރަށްފަހު ގިނަ ދުވަސްވީ ހުރުމުހުރިބަރު ވެރިކަމުގެ ޚުރައްރިތުވުމަކާ ނުލައި ނިޝާމްލާވެނި ފިލިޕީންސްގެ އެތައް މިލިޔަން މީހުންގެ ހިތްވަރުންނެވެ.

އެޑްސާ އިންގިލާބަށްފަހުގައި ވެސް ފިލިޕީންސްގައި ކުރީގެ ޝަރުތާއި ވެރިކަން އޮތުމުގެ ނަފީޒުއަކަށް މުޅި ދައުލަތް އިންގިލާބުކަން ވެސް މަގުފުރިއްވި.

ފިލިޕީންސް ޖެނުއަރީ 2001

އެޑްސާ އިންގިލާބު 2

ކުރީގެ ފިލްމީ ތަރިއަށް ކަމަނުވާ ޖޯސެފް އެސްޓްރާޑާއަށް ރައްޔިތުންގެ ތާއީދާ ލިބުނީ ފިލްމުތަކުން. ފަރުކަށް ހަރުފަތް ގިރާ ކުރުމުން ގޮސް އުނާއަށް ފިލިޕީންސްގެ ރައީސް ކަމަށް ލިބުނު. ނަމަވެސް އުނާގެ ސިޔާސީ ހަރަކާތް ކަރަޕްޝަންގެ ހިތަރި އަޑުތަކެވެ. ގައި މިލިއަނަށް ވަނީ މަގޭ ދައުލަތުގެ ރިޝްވަތު ގަބޫލުކުރުމަށް ވޮލަމުވެރިކަމަށް ސިޔާސީ ކުރިމަތިޔަށް ޖެހުނެވެ. ކުރިޔަށް އޮތުމެއް ހުއްޓުމަށް ބަޔަކު ގެނެސްގެން އިސްތިއުފާ ދިނުމަށް. އަދި އެސްޓްރާޑާ އިސްތިއުފާ ދިނުމަށް ގޮވާލިއެވެ.

ސެނެޓުގައި އެސްޓްރާޑާ އަޑުވެ ކުރުމުގެ ޝަރީއަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ކުރީގެ ރައީސުން ކަމަށް އަކަށް އަދި ފާރިރި ސިން ރައްޔިތުންނަށް ގޮވާލި ގިނަގުމަކަށް ނިކުމެ އެސްޓްރާޑާގެ އިސްތިއުފާއަށް ގޮވާ ދިއުމަށް ކުރިނުކުރިއެވެ. އަސްކަރިއްޔާއި ރައްޔިތުންނާ ދައުލަތުގެ ހިމާޔަތުގެ ބެލެހެއްޓުމަށް ކަމަށް ބަޔާންކޮށް މާލަދީއް ގެންނަން އާސާސީގައި އޮންނަ، އަސްކަރިއްޔާއިން އެސްޓްރާޑާއަށް ދޭ ތާއީދު ހުއްޓާލުން ކަމަށް އިސް ބަޔަކު މީހުން އިސްތިޢުފާ ކުރިއެވެ.

ސެނެޓުގެ ޝަރީއަތުގައި އެސްޓްރާޑާގެ މައްޗަށް އިތުރު ހެކި ބަލާނެ ސެޝަނެއްގެ ހުޅުވާލުމެއް ދެރަ ނިންމި 10-11 ވޭތުން ނިމުނި ސެނެޓަރު ނުކުރެވުނިކަމެވެ. އެއީ ސެނެޓުގައި އެސްޓްރާޑާއަށް ތާއީދުކުރާ މީހުން ގިނަވެގެންނެވެ. ނަމަވެސް މިހާތަނަށް ވޯޓު ދިއުމުން ސެނެޓުގެ ރައީސް އިސްތިއުފާ ދިނެވެ. އަދި އަސްކަރިއްޔާގެ އެތައް އިސް ބަޔަކު އެސްޓްރާޑާއަށް ތާއީދުކުރުން ހުއްޓާލިއެވެ. އެސްޓްރާޑާގެ ވެރިންގެ ދެބައިމީހުން އިއްބައި މީހުން ވެސް އިސްތިއުފާ ދިނެވެ. އެކަމަށް ސަބަބަށް ހޯދުން އެޑްސާއަށް އެއްވުން ފެށިއެވެ.

މީހުންގެ އެދި އެސްޓްރާޑާއަށް ނިކުންނެވެ. އޭނާ ގަނޑުވަރުގައި ހުރި ބާރުގެން ދިޔައީ އިސްތިއުފާ ނުދެއްވައި ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އެޑްސާގައި ތިބި މީހުންގެ އަދަދު މިލިޔަނަށް އަރަމުން އޭނާ އެއްލުއްވި. ސިޔާސީ ހަރަކާތްތެރިން އަތުރައިގަތް ނަމަވެސް ބަޔަކު ބޮޑު އެއް ހަރަކާތްތައް ފެށިދިޔަ ސަރުކާރުން އެދުނު އެސްޓްރާޑާ ޖިހާދުކުރިން އެހެން ބިނާކުރެވިފައި ވެފައި ސެކިއުރިޓީ ހިފާ، ދެ މަސް އިންތިޚާބެއް ބޭއްވުން ކަމަށް. އަދި އެ އިންތިޚާބުގައި ވާދަކުރުން ކަމަށް. ނަމަވެސް އަސްކަރިއްޔާއިން ބާރުދީ ނިކަމެތިކަން އަޑުއީގެ އަސްކަރިއްޔާ ހަމަވާނުވާނެ. ކޮރަޕްޝަން، ވަސް ދޮގުހަދަ ހިތްހަމަނުޖެހި ހިސާބުތަކަށް ހިނގާދިޔައީ، ގަނޑުވަރުން ނިކުންނަން ޖެހިދާނެ ދޮގުގެ ހިނގާދިޔަ އެސްޓްރާޑާ އެދުނެވެ.

އެސްޓްރާޑާގެ ހުސްފުށްތަކުން އަންގާލެވުނު ގޮތުން ނުވަތަ ކުރިއަށް ދެމުންދާ ގަޑިއިރުތައް ...

ދިމާލަށް އަންނާނީ، އެސްޓްރާޑާއަށް ޖެހުނީ ގަނޑުވަރު ދޫކޮށް ދިއުމަށް. އޭގެ މުޅި ހަފްތާ ފުރިހަމަ އެއްވުމުގެ 14 ވަނަ ރައީސްގެ ގޮތުގައި ހުވާ ކުރެއްވި. އޭރު ރައީސްގެ މަގާމު ހުސްވެގެން ސަފްރީމް ކޯޓުން ނިންމުމުން.

ފިލިޕީންސް އެސްޓްރާޑާގެ ބާރު އޮތް އިސްތިއުފާ ނުދޭތޯ ކޮށްދިނުމަށް، ތިމާ ހުރި ގޮތްޕޮޅެއްގައި ކުރިޔަ، އަތޮޅު މަގާމު ފުރިހަމަ ދެއްކި ހިތްވަރެއް ގޯސް ކުރެވި. ނަމަވެސް އެކަމުގެ ވެރިން ފަލަރެއް ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ޝަރީއަތް ކުރިއަށްދިޔައެވެ.

އަސްކަރިއްޔާގެ ވެރިކަން ވެއްޓުމުގެ ސަމާލުކަން ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގެ ބާރުވެރިކަން އޮންނަ މީހުން ނުހިމެނުން، އެއީ ފިލިޕީންސް އާއި އެސްޓްރާޑާ މުޅި ދިމާއިން ފަށާ އިނގޭ.

ބޮޑުގޮތެއް އެއްލާލެވުނު މަގުގައި ބޮޑުތަން ތަކެއް ކުރެވިއްޖެވެ.

ސަރބިއާ އޮކްޓޫބަރ 2000

މިލޮ ބަލްކަން ސަރަހައްދު ނަޝަނަލް ހަނގުރާމައަކަށް ވެއްޖެގެން ދިޔުމުގެ އޮތް ސަރަޙަ ކަމަކަށް ސަރަހައްދު ބަލަނިވި މިލޮޝެވިޗްގެ އަނިޔާވެރި ވެރިކަން ނިމުމަށް ދިޔައީ އޮކްޓޫބަރ 2000 ގައި ރައްޔިތުން އެކަނި ބަލަހައްޓާ މީހުންގެ ވެރިކަމަށް ސޮއިކޮށްގެން ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ހިސާބެއް ބަލައިގަތް ވާހަކަ ބެލުމުގެ ފިޔަވަޅުތައް ގެނައުމުން ނެވެ. އޭރު ރައީސް އިންތިޚާބުގައި އެކަން މަށަށް ހަމައި ތިމާވެށި ޗެޅޭ ގެ ކޮސްޓްނިކާ އަށް ހާމަ މިފަދަ ބާރުކެރުމުގެ ކަމުގެ ނިޔަތުގައި ހަރުކަށި ދެފަރާތުން.

27 ސެޕްޓެމްބަރ ގައި ސަރުކާރާއި ދިމާލަށް ތެދެއް ހާސް މީހުން ބޯޓުގެ ފުރުސަތާއި އެކުވެ ސެނެޓަރުގެ މަގުމަތިން ނިކުތް މިލޮޝެވިޗްގެ އިސްތިއުފާއަށް ގޮވާން ފެށިއެވެ. 2 އޮކްޓޫބަރ ގައި ސަރބިއާގައި އާންމު ހަރުތާލެއް ފެށުނެވެ. ސިޔާސީ ކުލަބުގެ މަގުތައް ބަންދުކުރެވުނެވެ. ކުރިން މުޒާހަރާކުރި ތަޢުލީމީ ބޭނުން ކުރުމަށް ހަމައި މައިންޑް ދިމާލަށް ހަރަކާތްތެރިވި ފާލަނުމަށް ދުވަސްތަކެއްގެ ވަކަށް ކޮށްމުޅި ބޭނުންކުރިއެވެ. ތަކެތި ފަހަރަށް ވީ ގެނުސް ބޭނުމުގެ ކުރިން ވެރިކަމުން ނިކުތް މީހުން ކަމަށް މުޒާހަރާއެއް އެއްވެއްޖެއެވެ. 4 އޮކްޓޫބަރ ގައި ބޮޑުގެޝިރާ 40 ހާހްކަމަށް ދުވަސްދެވުނު މައިންޓޭނަން ފުލުހުން އެވެސް ގަސްތޮ.

މުޅިރާއްޖޭގެ މީހުން ހަމައިގަ ވަރުގަދަ ފުލުހުން އަރަނިކުން ކޮސްޓްނިކާ އަށް ބަދަލު ކުރެވި. އެކަމަށް މިހުން މަސްހޫރު ހިނގާލަން ފުލުހުން. އަދި ހަތިޔާރު ގެންގުޅެ ހެޅިދޭ ރާގު ހިސާބަކަށް ފޮނުވިގެން ދިޔައެވެ. ސުލްހަވެރި ކޮސްޓްނިކާއި ފަރާއިތުގެ ނަމުން ނިރާއަޅާ އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ޙާލަތު ކަމަށް މުޒާހަރާ އެކުގެ ވޭތުގައި އެކަމަށް ނިކުތް ރައްޔިތުންގެ ހިމާޔަތް 2001 ގައި އޭނާ އިންތިޚާބު ބަލައިގަތް. ކޮށް ނިންމުން ބުނުދިނު ފާރަވެރިކަން ގެބެލުމަށް ނުކުރެވި.

5 އޮކްޓޫބަރގައި އެހެން ދިނާ ޖަނަރަލް އިސްތިއުފާ ދިނުމަކީ މުޅިއިރެއް އިދިކޮޅު ފާރާތްތަކުން މުޒާހަރާ ދިނެވެ. އަދި ބެލްގްރޭޑް މުދަލުގައި ބާރު އެއްވެލައި ބޯޓުވެރިކަން ގަވާއިދުވެ. އެކުވެ ފެއިލާ ދަނޑުވެރިން، މައިނަރިން ގެ އިދިކޮޅު ފަރާތުގެ ވެރިކަން ބާރުދެކީ އެއްކޮށް މީހުން ސަރބިއާގެ އެކި ސިޓީތަކުން ޖަމާވެފައިވާ ބެލްގްރޭޑަށް ދިޔައީ ނާހަރަކާތް ގެނެސްވެ. ފުލުހުން މުގެ ބަނދަރުކޮށް ވަޑައިގެން ފަރާތްފާރާއި ވެސް އެއްކަމަށް ފެނިއެވެ.

މޮންޓުރަ ބެލްގްރޭޑުގައި ފާރަވެރިންގެ އިމާރާތް ބަލަހައްޓަން މީހުން ފުލުހުންނާއި މުޒާހަރާކުރާ ކުދި މީހުންނާއި ދޭތެރޭ ދުވަހު ރިހާ ދިޔައެވެ. ވަގުތު ވެހިކަލެއް ޖަމާވި އަނު، މީހުންގެ ވަޒީފާ ކުރާ ހިފުމަށް ދިޔަ ގޮތް. ކުރިން ގިނަ ސަރަހައްދުން މީހުން ކުރިމަތިވުމެއް ވަރަށް ސަލާމަތީ ދިއަ ގޮތަށް، ބެލްގްރޭޑް ގިނަ އެއްދުވަހުގެ މީހުން ދިޔައީ ޖަމާވެމުންނެވެ.

މުޒާހަރާ ކުރި މީހުން ފުލުހުންގެ ދަށުވެ މީހުން ފުރަވަހި އެއްބަސްވެ ފުލުހުން އަވަހަށް ބޮޑެތި ވަރުގަދަ ފުލުހުން. އެ ގައުމުގެ ފުލުހުން ކަނޑައެޅި ފުލުހުން ދިޔައެވެ. ހިތްޕޮޅި ތަކުރާރު ވީގެ ނުހަނު މުޅިގައުމުގެ ބޮޑުވަރަށް ހަމަ މިވެރިކަމުގެ ބެހެއްޓުމަށް ފުލުހުން ކޮށް ވަކި ހިނގާ ދިޔައެވެ.

ވިރެން ޖާގަނ ދުރުވި އޮޅު މުޅިހިނގުމާ ހަރަކާތަށް ވެސް މުޒާހަރާކުރާ ހަރަކާތް ވެސް ނުވެއެވެ. ހަމަ މުޅިރާއްޖޭ ފާރަ ހިނގާ މީހުން ފުލުހުންގެ އިމާރާތް ހިފައިގަތެވެ. ފުލުހުންގެ ވަރަށް ބާރުގަދަ ބަޔަކު މީހުން ފުލުހުންގެ ބަލަހައްޓަން ގެންދިޔައެވެ. އިމާރާތުގެ ބޮޑު ވަރަށް ފޮނުވި ބޮޑެތި ފުލުހުން ބޭރު އެތަނުން އެއްބައިވެ. ޖާގަޔުގެ އިމާރާތަށް ދަނިކޮށް ހުރި ބޭސްމަންޓުގައި ހުރި އިންތިޚާބުގެ އަސްލު ވޯޓު ފޮށިތަކާއި މީޑިއާއެވެ.

ނަމާއި ދިމާލަށް ބޭލު އަޅާފައި ހުރި އެތަށް ކަރުދާހުކޮޅު.

ދައުލަތުގެ ޓީވީ ސްޓޭޝަނަށް މީހުންގެ ލާ އަރާޖެހިއްޖެއެވެ. އެތާގައި ވަގާފޫލުން ހިގުމުންދިޔަ އެންމެ ފަހުން ޓީވީ ސްޓޭޝަނުން ކަރުވިއެވެ. އަ ދިމާލަށް ވަގުތު ބަދަލުވިއެވެ. ނަމަވެސް ފަހުން އާ ނަމުގައި ބްރޯޑްކާސްޓިން ފަށާފައެވެ.

6:30 ގައި ކޮސްޓުނިކާ ބައި މިލިޔަން މީހުންނާއި ބެލްގްރޭޑުގެ ސިޓީ ހޯލުގެ ބާލްކަނީގައި ހުރެ މުޒާހަރާކުރަން ސަރބިއާ މިނިވަންވީ ކަމަށާއި، އެކާ ދުގްސްލޮވޮއާގެ ރައީސަކަށް ވުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދާ ކަމަށް އިއުލާންކުރިއެވެ. ރަޝިޔާގެ ވަޒީރުޚާރިޖީގެ ބާޒާރުގައި ބެލްގްރޭޑްގެ މަގުމަތީގައި މީހުން އުޅުނު ގާތް ގޮތަކަށް ޑޮވެކަޔައި ނިކުމެއެވެ. މިލޮސޮވިޗްގެ 13 އަހަރުގެ ވެރިކަން އެންމެ 12 ގަޑިއިރު ތެރޭ ނިމިގެން ދިޔައީ އާރުނުރުން ގަބޫލުކުރަން ވެސް ދަތިވިއެވެ.

ދައުލަތުގެ ހަރުގާ ވެސް ފުޅާވިލާހުއިވާކަމަށް ބުލޫ މިލޮސޮވިޗަށް ޖެހުނީ ދަ ހާގައި ޝަރީއަތާއި ކުރިމަތިލާށެވެ.

ޖޯޖިއާ ނޮވެމްބަރ 2003

ފިނިފެންމާ އިންގިލާބު

ޖޯޖިއާގައި 2 ނޮވެމްބަރ 2003 ގައި އޮތް އިންތިޚާބު އޮޅުވާލި ކަމަށް ޝަކުވާ ކުރުވުން ހިސާބުން ފެށުނު މުޒާހަރާތައް ނިމުނީ ދިއްލި ރަށް ރިވޮލިއުޝަން ނުވަތަ ފިނިފެންމާ އިންގިލާބުންނެވެ. ޖޯޖިއާގައި ރައްޔިތުން އެޑުއަޑް ޝެވަރނަޒޭގެ ވެރިކަމުގެ ދަށުގައި ތިބެނީ ކުރުމުން ދިރިއުޅުމަކީ ފަގީރުކަމެވެ. ޝެވަރނަޒޭ އާއި އޭނާގެ އާއިލާއާއި ގުޅޭ އެހެން ވަކި ކަރަޕްޝަނުގެ ތުހުމަތުތަށް ވެސް ފެންމަތިވެފައެވެ.

އެޑުވާރޑާއި މަކަރުހަދަން އޮތް މި އިންތިޚާބުފަހު ހިދާކާ ޕީޒިއަށް ކަމަށްވާ މިޝާއިލް ސާކަޝްވިލީ ބޭނުކޮށް ރާމިއްޔާ ލިބުނު ހަރުގަތުގައި އެންގުމަށް ކަމުކުރިއެވެ. އަދި އެކާ ރައްޔިތުންނަށް ގޮވާލީ ޝެވަރނަޒޭގެ ސަރުކާރާއި ދެކޮޅަށް މުޒާހަރާކުރަން ސުލްހަވެރި މަދަނީ ބަސްނުއަހުމުގެ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށެވެ. ޖުލައިރީގެ ބޮޑުކުރަމާ ހައިމަސޭ ހުރިހާ އިދިކޮޅު ފޮނިތައް ވެސް ޝެވަރނަޒޭގެ ސަރުކާރާއި ދެކޮޅަށް އަދި އަލުން އިންތިޚާބު ބާއްވަން އެދެސްފިއެވެ.

ނޮވެމްބަރ މަހުގެ މުޅި ތެރޭގައި ޖޯޖިއާގެ ވެރިރަށުގެ މަގުމަތިން ހަމަގައި ފެނުނު މުޒާހަރާތައް ބޮޑުވަމުން ހުރިހާ ސިޓީތަކުން ފެތުރިގެން ދިޔައެވެ. ސަރަޙައްދުގައި މިލޮސޮވިޗް ވެއްޓުމުގެ ހަރަކާތްތެރިވި އޮޓްޕޯރ ޖަމާއަތް ނަމޫނާއަކަށް ބަލައިގެން އުފައްދާފައިވާ ކުމާރާ (ފުދިއްޖޭ) ނަމުގައިވާ ޒުވާނުންގެ ޖަމާއަތް ޖޯޖިއާ ޖަމާއަތް މި މުޒާހަރާތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑު ހަރަކާތްތެރިވިއެވެ.

22 ނޮވެމްބަރުގައި އާ ޕާލިމެންޓް ހުޅުވުން އޮތް ދުވަހެވެ. އާ ދުވަހު އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ތާއީދުކުރާ މީހުން ފިނިފެންމާ ހިފައިގެން ތިބި ޕާލިމެންޓްގެ އިމާރާތަށް ވަދެގެން ޝެވަރނަޒޭ ވާހަކަދައްކަން ހުއްޓާ ހުއްޓުވާލިއެވެ. ޝެވަރނަޒޭއަށް ޖެހުނީ ބޮޑީގާޑުންގެ ހިމާޔަތުގައި އެތަނުން ފިލާށެވެ. އެކާ ފަހުން އިމަޖެންސީ އިއުލާންކޮށްފައި އޭނާ ހުކުރު ގޭގެ ކައިރިއަށް ސިފައިން ޖަމާކުރަން ފެށިއެވެ. އަދި

މުޒާހަރާ ހުއްޓުވުމަށް 48 ގަޑިއިރުގެ މުހުލަތެއް ދިނުމައި ސިފައިންނަށް މުޒާހަރާކާރީ މީހުންނާއި ދޮކޮވެން ހުކުމްކުރި ފަހުންވެސް އަވަސް އަންނަނެވެ. ނަމަވެސް ސިފައިންގެ އެންމެ އިސް ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރާއި އޮއްބައިވުމަށް ދޮކޮވޭ ހުރިއެވެ. އަދި ނޭޝަނަލް ގާޑުގައި ހިމެނޭ ސިފައިންގެ ބައެއް ވެސް އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކާއި ބައިވެރިވިއެވެ.

ސާކަޝްވިލީ ފަހުން ސިޔާސަތު އަށް ކިބައިގެން ގޮވާގައި ވެސް ސިފައިން ސަރުކާރާގެ ކަމު ދޫކޮށް ވަގުތީ ހުރިހާކަމެއް ބަލަހައްޓަން ދިރުން ވަގުތުކޮށްލާށެވެ.

23 ނޮވެމްބަރ ގައި ރަޝިޔާގެ އިސް ނަގުމުގެ މަތިން ޝެވަރނަޒޭ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކާއި އަށް ވާހަކަދެއްކުން ފެށިއެވެ. ވާހަކަތަކުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ޝެވަރނަޒޭ އިސްތިއުފާ އިއުލާންކުރިއެވެ. ތެއް ކަމެއް ނުވެ މީހުން މަގުމަތީގައި ހަވާ އަރުވައި، މިއުޒިކް ކޮންސަރޓްތައް ބާއްވައި، އުފާ ފާޅުކުރިއެވެ.

"އަހަރެންނަކީ ގެއްލުނު ކުދިންގެ ވެރިރާ ކަމެއް ކުރިހަކަ ދިއުން އެއީ ރަގަޅު ގޮތެއް ނޫންކަން. އަހަރެންގެ ބޮޑުތަކެއް ބޭނުންކުރެވެން މާދަމާ ޖެހެއްޖެނަމަ އެގެ ސަމާސާ ބޮޑުވީ ޚުރައްސޫލުން އޮޅުދިން. އަހަރެން ދުވަހަކު ވެސް އަހަރެންގެ ގައުމަށް ހިޔާނާތެއްނުކުރަން. މިހާ އެންމެ ރަގަޅު ގޮތަކީ ރައީސް އިސްތިއުފާ ދިނުން." ޝެވަރނަޒޭގެ 11 އަހަރުގެ ވެރިކަން ނިމުނީ ދިޔައީ ވަގުތު ޓީވީއަށް އަޑު ބަންދެވެ.

ކުރިމަގައި ބާއްވާ އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ބަލާލާ ކަމަށް ސްޓްރެޓް ކުޑުން ނިންމިއެވެ. އަދި އާ އިންތިޚާބެއް ބާއްވާނެކަމަށް ވަޢުދު ވަރަށް އަވަސްއަށް ކުރިއެވެ. ޖަނަވަރީ 2004 ގައި ބޭއްވި އާ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ބޮޑު އަޣުލަބިއްޔަތަކުން ކުރި ލިބުނީ ސާކަޝްވިލީ އަށެވެ. އަދި މާރޗް 2004 ގައި ބޭއްވި އާ ޕާލިމެންޓަރީ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރީ ވެސް އޭނާގެ ޕާޓީއެވެ.

ޔޫކްރެއިން 2005-2004

އޯރެންޖް އިންގިލާބު

އޯރެންޖް އިންގިލާބަކީ ޔޫކްރެއިންގައި 21 ނޮވެމްބަރ 2004 ގައި ރިޔާސީ ހޮވުމުން ބޭއްވި ދެވަނަ އިންތިޚާބާއި ވިދިގެން، އިންތިޚާބުގައި އޮޅުވެރިކަމާއި ކަމުގެ ތުހުމަތުތަކާއި ފުރިހަމަ މުޒާހަރާތަކާއި، ދެކޮޅު ހަދައިގެ ހަރަކާތްތަކުން އުފެދުނު އިންގިލާބެކެވެ.

ޔޫކްރެއިންގެ ގާނޫނު ބުނާގޮތުން ދެވަނަ އިންތިޚާބެއް ބާއްވަން ޖެހުނީ އޮކްޓޯބަރ 2004 ގައި ބޭއްވި އިންތިޚާބުގައި އެއްވެސް ކެންޑިޑޭޓަކަށް އަޣްލަބިއްޔަތު ނުލިބުނުތީއެވެ. ދެން ޖެހުނީ އެންމެ ގިނައިން ވޯޓް ލިބުނު ދެ ކެންޑިޑޭޓުން ހިމަނައިގެން އެ އިންތިޚާބު ބާއްވައި ހޮވާ މީހާ ރައީސަކަށް ހޮވާށެވެ.

ދެވަނަ އިންތިޚާބުގައި ކުރި ލިބުނީ ކަމަށް ބެލެވުނީ އޭރު ވެރިކަމުގެ ލީޑަރ ވިކްޓަރ ޔަނުކޮވިޗަށެވެ. ނަމަވެސް ރަސްމީ ނަތީޖާތަކުން އިއުލާނުކުރި 3 ޕަސެންޓްގެ ތަފާތަކާއި އެކު ކުރިން ބޮޑު ވޯޓު ވިކްޓަރ ޔޫޝެންކޯގެ ކުރިއަށް ކުރި ކަމަށެވެ. އިންތިޚާބުގައި މަކަރު ހެދުމާއި ކަމުގެ ހެކިތައް ޔަނުކޮވިޗުގެ ފަރާތުން ހޯދުމުގެ އޮނިގަނޑަކީ، އެމީހުންނަށް ތާއީދުކުރާ މީހުންނަށް އަތުވެއްޖެއެވެ ބާރުވެރި ގޮތުގައެވެ.

22 ނޮވެމްބަރ އިން ފެށިގެން ޔޫކްރެއިންގެ އެކި ސިޓީތަކުގައި ބޮޑެތި މުޒާހަރާތައް ފެށުނެވެ. ވެރިރަށް ކިއެވްގެ މިންވަރުންނާއި ގައިދާނުން ތިއްބަވައި ގާތް 500،000 އަށްވުރެ ގިނަ މީހުން 23 ނޮވެމްބަރ ގައި ޔޫކްރެއިންގެ ޕާލަމެންޓް އިމާރާތް ކުރިމަތީގައި ހިމާޔަތް ބޭއްވިއެވެ. ގިނަމީހުން ތިބީ އޯރެންޖް ކުލައިގެ ހެދުމުގައި ނުވަތަ އޯރެންޖް ދިދައާއި ހިފައިގެންނެވެ. އޯރެންޖް ކުލައަކީ ޔޫޝެންކޯގެ ކެމްޕެއިންގައި ބޭނުންކުރި ކުލައެވެ.

ޔޫޝެންކޯގެ ތަރައްޤީގެ ހުވާ ދަރުމަ ގަބޫލު ކުރެއްވިއެވެ. އޭގެ އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ އައްޔަރުކަމާއި ގެންނަނީ ކުރީގެ މުޒާހަރާތަކުގެ ގޮތުން ގޮސްފައި ހުރުމެވެ. ނަމަ އެއްއިއްޔާ އިދުގުޅި އަދި ދެކޮޅު ޔޫކްރެއިންގައި މިބަ ތަރަނާޑިއަކުން ފާއިދާކުރާ މީހުން މިބަ އެދިނީސްގެ ކޮންޓްރޮވަރޝީ ގަނޑު ވަނީ ސީރިއަސް ކުރިމަތިވެފައެވެ. މިގޮތުން ޔޫކްރެއިން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމީ ޕާލަމެންޓުން ކުރިއަށް ދިޔަ އެއް ބަދަލުތަކެއް ނޫނެވެ. ތަރައްޤީކުރާ ފާއިދާކުރާ މީހުން ދެކޮޅަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ވޯޓް ކިއެވް ވެސް އެވެ. ނަމަވެސް ކިއެވްގައި މިބަ ތަރައްޤީކުރާ ފާއިދާކުރާ މީހުންނާއި، އަދި އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ދެކޮޅު ހަދަމުންދިޔަ ކިއެވް ބާއްވައި ދެކޮޅަށް ކުރަން އަދަދު މާގިނައެވެ. ކިއެވްގެ މަގުތަކުގައި ފުރި މުޒާހަރާގެ އެކު ގޮތުގައި، ބޮޑު ދުވަސް ދުވަހު އެއް މިޔަރުން ވެރި ގިނަ މީހުން މަގުތަކުގައި އެކުވި ކަމަށް ވެއެވެ.

ވަކިވާ ރައީސް ލިއޮނިޑް ކުޗްމާ އާއި އެކު ޕޯލެންޑާއި ލިތުއޭނިއާ ފަދަ އަނެއް ނަމަވެސް އެވްރަޕިއަން ލީޑަރުން ބައްދަލުވެއެވެ. ރައީސް ޕުޓިން ކާމިޔާބު ލިބުނު ޔަނުކޮވިޗަށް ކަނޑައެޅުމާ ކުރިން 24 ނޮވެމްބަރ ގެ ހާއްސަ ޔޫރަޕިއަން ކިއެވްގައި އަންހެނުން ތާއީދުކުރާ މީހުންނާއި ގުޅިގެން ސަރުކާރު ހުއްޓުވާފައި ހުރި އިންތިޚާބުގެ ސަރުކާރު ނަތީޖާތަކުން މަގުތަކުގައި އެކަށީގެން ކުރަން ފެށުމަށް ބާރު

ގަބޫލުކުރަން މަޖުބޫރު ކުރުވުނެވެ. އޯރެންޖް އިންގިލާބު ފެށުނެވެ.

1 ޑިސެމްބަރ ގައި ޔޫކްރެއިންގެ ޕާލަމެންޓުން ގައުމު ބައިބައިކުރުމުގެ ހިއްސާތަކެއް ކޮންފެރެންސްގައި އަދި ޔޫކްރެއިންގެ ކެބިނެޓް މިނިސްޓަރުންނާއި މެދު އިތުބާރު ނެތްކަމުގެ ގަރާރެއް ފާސް ކުރިއެވެ. ގާނޫނު އަސާސީ ބަދަލުގެނެސް މި ވޯޓުގެ ސަރަހައްދު ސަރުކާރު އިސްތިއުފާ ދޭން ޖެހުނެވެ. ނަމަވެސް ރައީސްކުޗްމާ ކެބިނެޓުގެ އެއްބަސްވުމެއް ނެތި ޕާލަމެންޓްކުރެވޭ ނޫޅެވެ ކުރަން ގޮތް ނެތެވެ.

3 ޑިސެމްބަރ ގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ގޮތް ނިންމިއެވެ. އިންތިޚާބުގައި މަކަރު ހެދުމާއި މިންވަރުގެ ބޮޑުކަމުން އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ބާތިލު ކުރެވިއްޖެ. އެކުން ދެވަނަ އިންތިޚާބުގެ އަލުން ބޭއްވުމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިފިއެވެ. އަދި 8 ޑިސެމްބަރގައި މި އިންތިޚާބުގައި މަގުހިފަހައްޓާ ޕާލަމެންޓުން ގާނޫނުތައް އިސްލާހުކުރެއްވިއެވެ. އަދި މިއިންތިޚާބު ފެއަރކޮށް އަދި ޔޫރަޕްގެ ކޮންސަލްގެ ހާޒިރުވުމުގައި ޤާނޫނީ ދައުރާ ކާމިޔާބު ލިބުނެވެ ގެންދެވުމަށް ހަމައަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައެޅިއެވެ 26 ޑިސެމްބަރ ގައި އިންތިޚާބު ކުރިއެވެ.

ބޭނުން ގެވެގައި އޯރެންޖް އިންގިލާބުގެ ތެރޭގައި ޔޫކްރެއިންގެ ސަރުކާރާ ބާރުވެރިން ރައްޔިތުންގެ ނިސްބަތުން ގިނައިން ޕާލަމެންޓް އަދި ކޮމިޝަނަށް ރައްޔިތުންނަށް ޔޫރަޕްގެ ކަނޑައެޅުނު ފަރާތް ނުލިބުނެވެ. އިންސާނީ މިނިސްޓަރީގެ ސިވިލް 10،000 މީހުން ކިއެވްގައި މުޒާހަރާކުރާ މީހުންނާ ދެކޮޅަށް ހަރުކަށި ފުލުހުން އަޑު ނެތް ނޫހުގެ އެކަން ހުއްޓުވީ ސިއްރު ފުލުހުންނާއި އިންޓެލިޖެންސްގެ އިސް ވެރިންގެ މަސައްކަތުން ކަމަށް ވެއެވެ. ގައުމު އަހުރި ހަނގުރާމަކީ ދިމާލަށް ނުވާ ކަލަރ އިންގިލާބުގެ ފަރާތުން ހިނގައިދާނެ ގޮތަކަށް ދިމާވާ ރައީސް ވަނީ ސިއްރު ވަކިވެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރި އޯރެންޖް އިންގިލާބުގެ ކާމިޔާބުގެ އެއް ސަބަބެވެ.

ސަރުބިއާގައި މިލޮސެވިޗްގެ ވެރިކަން ވައްޓާލުމާއި ޖޯޖިއާގެ ފިނިފެންމާ އިންގިލާބު އެއީ ކުރީގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ކަމަށް ހިތްޕަވަރު އެއީ އެވަގުތު ދުވަސްވަރުގެ މަޝްހޫރުކަމެވެ، އިދިކޮޅު މީހުން އެއްގަމުޙަމަލު އެކުވެރިގެ ހަރަކާތްތަކެއް އަދި އެކުވެރި އެކުވެރި ޙަރަކާތްތަކުގެ ކާމިޔާބީ ހަރަކާތްތަކުގެ ބަޔަކަށް ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ހުރުމެވެ. މިސާލަކަށް ހަރަކާތްތެރިކަމުގައި ވެސް ކިޔަވާކުދިންގެ ދައުރު ފުޅާކުރެވުނެވެ. ސަރުބިއާގައި އޮޓްޕޯރ އެވެ. ޖޯޖިއާގައި ކުމާރާއެވެ. ޔޫކްރެއިންގައި އެ ހަރަކާތްތަކުގެ ނަމަކީ ޕޯރާ (ވަގުތަކީ މިއީ) އެވެ. އޯރެންޖް އިންގިލާބު އިސްރާއީން ފުރިގެންވާ ނޫހުރާ އިންގިލާބެކެވެ.

ކިރްގިސްތާން 2005

ޓިއުލިޕް އިންގިލާބު

ޓިއުލިޕް އިންގިލާބަކީ 2005 ގައި އޮތް އާންމު އިންތިޚާބާއި ވިދިގެން ރައީސް އަސްކަރު އަކާޔެވް ގެ ވެރިކަން ވައްޓާލި އިންގިލާބެވެ. އަކާޔެވްއާއި ގިނަ ދަރިންގެ ނަޒާރަތުގައި އޮތް ވެރިކަން ކަރަޕްޝަން އަދި ހުރިހާކަމެއް ގިނަކަމެވެ.

އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ އިއުލާން ކުރި ނިކުމެގެން މުޒާހަރާތައް ފެށިއްޖެއެވެ. 18 މާރޗްގައި އެތައް ހާސް މީހުން ޖަލާލާބާދުގެ ގަވަރނަރުގެ އޮފީހާއި ހުޅު ސަރުކާރުގެ އިމާރާތް ހިފައިފިއެވެ. އަދި ޖަނުބާގެ ސިޓީ ދެކުނުގެ ރަށްރަށުގައި ވެސް އޮށްފާދީ ކަމަށް ޝައުންކުރެވޭ ދު އެފުޝަލު ހިފާ ހައްޔަރުކުރެވުނެވެ.

20 މާރޗްގައި ފުލުހުން އެ އިމާރާތްތައް އަތުލައިގަތުމަށް ބާރުގެ ބޭނުން ކުރަން ފެށިއެވެ. މުޒާހަރާކުރި މީހުންނާއި ފުލުހުންނަށް ވެސް އަނިޔާވިއެވެ. ފަހުން ޖަލާލާބާދުގައި މީހުން އަނެއްކާ ވެސް އެ އިމާރާތް ހިފިއެވެ. ކައިރީގައި ހުރި ފުލުސް ސްޓޭޝަނަކަށް މީހުން ގެރިން ހަމަލާ ދޭން ފެށިއެވެ.

21 މާރޗްގައި އޮޝްގައި ރައްޔިތުން ފުލުސް ސްޓޭޝަނާއި، ޓީވީ ސްޓޭޝަނާއި، އެއަރޕޯޓާއި އެހެން އިމާރާތްތައް ވެސް ހިފައިފިއެވެ. 22 މާރޗްގައި ޓޯކްމޮކު ހިނގާ ރަށެއްގައި ވެސް މީހުން ސަރުކާރުގެ އިމާރާތް ހިފައިފިއެވެ. 23 މާރޗްގައި ވެރިރަށް ބިޝްކެކް ގައި މުޒާހަރާ ފެށުނެވެ. މުޒާހަރާ ބޮޑު ނުވަނީސް ފުލުހުން ތޫނުފިލި ބައެއް މީހުން ގައިގައި ތަޅާ، މުޒާހަރާ އިންތިޒާމު ކުރި އެތައް ބައަކު ހައްޔަރުކުރިއެވެ. އޭގެ ތެރޭ ޕާސްޕޯޓްނުލިބުނު، އަދިއެހެ ޖަމްއިއްޔާތަކުގެ މެންބަރުންނާއި، ލީޑަރުންނާއި، ޖަރީދާ ހަރަކާތްތަކުގެ މެންބަރުން ހިމެނުނެވެ.

ޝީޢާ އާއި ދުރޫޒުން ގައި ސަރުކާރާއި އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ވަރަށް ގުޅިގެން މަސައްކަތް ކުރި ނަމަވެސް ކިރިސްޓިއަނުންގައި އެކުވެރި އެއްބަސްވުން ކުޑަ ކަން ވެސް ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ގެދުވަސް އުޅުނުމާއި އަހަރުގައި 23 މާރޗް ވިއަސް މުޅި ކިރިސްޓިއަނުން މުޒާހަރާތައް ފެށިއްޖެއެވެ.

24 މާރޗް ގައި ބިޝޮޕުންގެ ސަރުކާރުގެ މައި އިމާރާތުގެ ކުރިމައްޗަށް އެތައް ހާސް މީހުން އެއްވެއްޖެއެވެ. އެއުރުގެ ކުރީގައި ލީޑަރުން ޔޫތު މޫވްމަންޓަކުން ސަރުކާރު ބާރުތަކާއި ސަރުކާރަށް ހަމަޖެއްސުމާ މީހުން ހަމަގާ ދޯނި ފުލުހުން ފަހަތުގައި ލީޑަރުން މީހުންތަކަށް ކުރިއަރަން ޖެހި، ގިނަ އަދަދަކުގެ ބަރާބަރު އިމާރާތުގެ ތެރެއަށް ވަދެގެތުވެ. އަދި ދައުލަތުގެ ޗީފް ސްޓާފް ވެސް މީހުން ހިފެހެއްޓިއެވެ. ފުލުހުންނާއި މުޒާހަރާ ކުރި މީހުންނާއި ދޭތެރޭ ކުރިމަތިލުންތަކެއް ހިގި ނަމަވެސް މީހުންގެ އަދަދު ގިނަކަމުން މުޒާހަރާ ހުއްޓުވާ ގޮތެއް ނުވިއެވެ.

ހަމަ އެދުވަހު އަނެއްކާ ހެޔޮކޮޅުބޭރުގައި އާއިލާ ގޮވައިގެން ފުލައިގެން ކިރިސްޓިއަނުން ގޮސްފައި އެތަނުން މުސްކުޅުން ދިޔައެވެ. ބޮޑު ވަޒީރު އިސްތިޢުފާ ދީ، ފުލުހުން ފުލައި ނުވަތަ މުޒާހަރާ ކުރާ މީހުންނާ ބައިވެރިވިއެވެ. ސަރުކާރުގެ އިމާރާތްތައް އިދިކޮޅު މީހުންގެ ބާރުގެ ދަށަށް އައެވެ. އަދި ކުރީގެ އިންތިޚާބުގެ ނަތީޖާ ބާތިލް ކޮށްގައި ސަބްރީމް ކޯޓުން ނިންމިއެވެ.

އެވަގުތު ގޯނާއި ގަވާއިދު ތަންފީޛު ނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން ޚުދުމުޚުތާރު އިމާރާތްތަކުގައި ހުރިހާ ކަމެއް ފުދި އަމަލުތަކެއް ހިގައެވެ. 25 މާރޗް ވިއަސް 3 މީހަކު މަރުވި ހަބަރު ލިބުނެވެ. 26 މާރޗްގައި އަނެއްކާ އަން ތާއީދުކުރާ މީހުން ހަވާލާއި އެކަމުގައި ފެނިރަމުން ވަނީއަށް އަޅުނެވެ. ނަމަވެސް އަލިމީހުންނަށް މަޖިބޫރުވެ ތާއީދު ނުކުރަން އެހެން ރާއްޖެއަށް އަނެއްކާ ދިޔައެވެ. އަލިމީހުން އަނެއްކާ ކުރަން އެއްބަސް ވުމަށް ގެ ވަކިކަމުގައި މިނިސްޓަރުންގެ ގޮތުގައި ހިމެނުން ދުވަހުގެ އަމުރުކުރެވުނެވެ.

2 އެޕްރީލްގައި އަނެއްކާ އިސްތިޢުފާ ދީފަ އެއްބަސް ވެއްޖެއެވެ. އޭރު ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހަމަޖެހުމެއް ކޮށްފިއެވެ. ކިރިސްޓިއަނުންގެ ވަޒީރު އަނެއްކާ އިސްތިޢުފާ ދީން ކަމުގެ ސަބަބު ހޯދުން މަސައްކަތް ދިޔައެވެ.

ލުބުނާން 2005

ސީޑާރ އިންގިލާބު

14 ފެބުރުއަރީ 2005 ގައި ކުރީ ބޮޑު ހަމަލައިއެއްގައި ލުބުނާނުގެ ކުރީގެ ބޮޑުވަޒީރު ރަފީގް ހަރީރީ ގަތުލުކުރެވުނެވެ. މި ހަމަލާގެ ސަބަބުން ބައިބައިވެފައިވާ ލުބުނާނުގެ މުޖުތަމަޢު ބޮޑުކޮށް އެއްބައިވެ މުޒާހަރާތައް ފެށުނެވެ. ހަރީރީ ގަތުލުކުރެވުމުގެ ފަހަތުގައި ސީރިއާގެ އަތެއް ވާ ކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނެވެ. އޭގެ ފަހުގައި ސީރިއާ ސިފައިން ލުބުނާނުގައި ތިބުމާ ދެކޮޅަށް މުޒާހަރާތައް ބާރުވެ ޝަހީދުންގެ މައިދާން (ބައެއް މީހުން ނަން ދިން ގޮތުގައި މިނިވަންކަމުގެ މައިދާން) ގައި ކުރިއަށް ދިޔައެވެ.

ކޮންމެ ދުވަހަކު މުޒާހަރާ ބޭއްވުން ފެށުމާއެކު 25،000 މީހުން މުޒާހަރާގައި ބައިވެރިވިއެވެ. 1990 ގެ އަހަރުތަކުގައި ސީރިއާއާއި ދެކޮޅަށް ކުރި މުޒާހަރާތަކުގައި އެންމެބޮޑަށް ބައިވެރިވީ ކިރިސްޓިއަނުން ކަމަށް ވިދާޅުވި 2005 ގެ މުޒާހަރާގައި ތަފާތު ނަސްލުތަކާއި ދީންތަކުގެ މީހުން ބައިވެރިވިއެވެ. 28 ފެބުރުއަރީގައި ސީރިއާއަށް ތާއީދުކުރާ ބޮޑު ވަޒީރު އުމަރު ކަރާމީ އިސްތިއުފާ ދިނެވެ. ނަމަވެސް މުޒާހަރާ ވެސް މީހުންނަކަށް ނުފުދުނެވެ. މީހުން ގޮވާލީ ދިޔައީ ސީރިއާ ސިފައިން ލުބުނާނުން އިން ބާލުމަށެވެ.

ސީރިއާއަށް ތާއީދުކުރާ ހިޒްބުﷲ ޖަމާޢަތުން ގޮވާލައިގެން ސީރިއާއަށް ތާއީދުކުރުމުގެ ގޮތުން ވެސް ލުބުނާނުގައި މުޒާހަރާއެއް ބޭއްވުނެވެ. މި މުޒާހަރާގައި ފަސް ލައްކަ އާއި މިލިއަނާއި ދެމެދުގެ އަދަދެއްގެ މީހުން ބައިވެރިވިއެވެ. ދުސް އަހެއްކާ ވެސް އުމަރު ކަރާމީ ބޮޑު ވަޒީރަކަށް އައްޔަން ކުރެވުނެވެ. އަދި އެޕްރީލް 2005 ގައި އިންތިޚާބު ބާއްވަންދެން ސަރުކާރުގައި ބައިވެރިވެގެން ތިބުމަށް އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކަށް ގޮވާލެވުނެވެ.

ހަރީރީގެ މަރަށް އެއް މަސް ފުރުން ދުވަހު، 14 މާރޗްގައި، ލުބުނާނުގެ ތާރީޚު ދިނުމުގެ ތާރީޚު ނަސްލުތަކުގެ މީހުން ބޮޑެތިވެ ގެނދަން އަދިވެސް. ގައުމުގެ ތާރީޚު ކަނޑައެޅުނު ކަމެއް އައި ބައެއް މީހުންނަށް ދެއްކި އައްސަލާމް ގެ ނަމުގައި ބޭއްވި މުޒާހަރާގައި ލުބުނާނުގެ ފުއްޕާށެއް ތަންތަނުގެ ސްޓޭޖްތަކުން ބައިވެރިވި ކަމަށް ބެލެވެއެވެ. މީހުން އަދަދުން ދިޔައީ ހަރީރީގެ މަރު ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް، ސަރުކާރު ބާރުތަކުގައި ހިމެނި މީހުން ވަކިކުރުމަށް، ސީރިއާ ސިފައިން ބާލުމަށެވެ. މި މުޒާހަރާގެ އަދަދު މީހުން ޝާމިލްކޮށް ލުބުނާނުގެ އެއްބައިވަންތަކަމެވެ.

އެންމެ ފަހުން 30 އަހަރު ވަންދެން ލުބުނާނު ގައި ތިބުމަށްފަހު އޭޕްރީލްގައި ސީރިއާ ސިފައިން ފޭބިއެވެ.

ލުބުނާނުގައި ހިގި ހަރަކާތަށް ހުޅަނގުން ސީޑާރ އިންގިލާބު ކިޔާފައިވި ލުބުނާނުގެ ދިދައިގައި ހިމޭނު ލުބުނާނު ސީޑާރ ގަހަށް ނިސްބަތްކޮށެވެ. ނަމަވެސް މި ނަމަކީ ލުބުނާނު ގައި އާރާ އާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ ނަމެއް ނޫނެވެ. މި ހަރަކާތަށް ޢާއްމު ނަންނަމުގެ ތެރޭ އިންތިފާޟާ-އަލް-އިސްތިގުލާލް އަދި ސީޑާރ ސްޕްރިންގެ (ރަބީޢުލް އަރުޒު) ކިޔުނެވެ. އައި މި ހަރަކާތް ފެށުނީ ސްޕްރިންގެ (ރަބީޢު މާރޗް) ގައި ކަމަށްވާތީއެވެ. ލުބުނާނުގައި ބޭނުންކުރާ ނަން ނަމުގެ ތެރޭ ލުބުނާނު އިންތިފާޟާ، ލުބުނާނު ސްޕްރިންގެ (ރަބީޢު ލުބްނާން) އަދި އިންތިފާޟާ 05 ކިޔުނެވެ.

މިސްރު ފަދަ އަރަބި ގިނަ ގައުމުތަކުގައި އޮތް ފަދައިން ލުބުނާނު ވެސް އަދި ވަނީ ޑިމޮކްރަސީގެ މަގުގައި ނޫނެކޭ ފައްސަރައްގައެވެ. 2005 ގެ ހަރަކާތުގެ ސަބަބުން ޑިމޮކްރަސީއަށް މަގުފަހިވާނީ ހިއްވަރާއެކު ކަން އަދި ނޭގުނަސް، އެއީ ލުބުނާނުގެ އެއްބައިވަންތަކަން އެކުރު ރަގަޅު ފުރަޞަތެކެވެ.

މައުލޫމާތު ހޯދާފައި ވަނީ ވިކިޕީޑިއާ، ބީބީސީ އަދި ސީއެންއެން އިން

Dissident Watch

އިދިކޮޅު މީހުންގެ ހަބަރު

Mohamed Zaki and Fathimath Nisreen have been released in 2005. However, Ahmed Didi who was also imprisoned for his involvement in Sandhaanu, is still detained. He is a heart patient and doctors have recommended treatment overseas but he is denied of proper treatment. Nisreen is also suffering from injuries caused by NSS in Black Friday 2004. Naushad Waheed is also ill and remains in detention. MDP's Chairperson Mohamed Nasheed has been detained for months. Jennifer Latheef has been sentenced to jail. We call for immediate and unconditional release of these dissidents as well as all other prisoners of conscience and political prisoners. Please write to international human rights organisations calling for their release.

މުހައްމަދު ޒަކީ އާއި ފާތިމަތު ނިސްރީން ސަރުކާރުން ދޫކޮށްލައިފިއެވެ. ނަމަވެސް އަހުމަދު ދީދީ އަދިވެސް ދޫއެއް ނުލައެވެ. ސަންދާނު ނޫހުގެ ކުށުގައި ޖަލަށް ލާން ހުކުމްކޮށްފައިވާ ދީދީ ހިތުގެ ބަލި ހާލުގައެވެ. އަހުމަދު ދީދީ އަކީ ހިތުގެ ބަލީގެ މީހެކެވެ. އޭނާއަށް ބޭރުން ފަރުވާ ބޭނުން ކުރަން ޑޮކްޓަރުން ވަނީ ނިންމާފައެވެ. ނަމަވެސް އޭނާއަށް އެކަށީގެންވާ ރަގަޅު ފަރުވާއެއް ލިބުން އިންކާރުކޮށް ހަމަޖެއްސައި ނުދެއެވެ. ނިސްރީނަށް ކަޅު ހުކުރުދުވަހު ކުރި އަނިޔާގެ ސަބަބުން އޭނާއަށް ވަނީ ފުރަތަމަ ބޮޑެތި ފުރައްގައެވެ. ނައުޝާދު ވަހީދު ވެސް އުޅެނީ ބަލިވެއެވެ. އޭނާ އަދިވެސް ހުންނަނީ ބަންދުކޮށްފައެވެ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޗެއާޕާސަން މުހައްމަދު ނަޝީދު ހައްޔަރުކޮށްގެން އުޅޭތާ މަސްތައް ވީއެވެ. ޖެނިފާ ލަތީފް ވަނީ ޖަލަށް ލާން ހުކުމް ކޮށްފައެވެ. މި ދިސެންޓަރުން އަދި މި ނޫންވެސް ހިޔާލު ފާޅުކުރުމުގެ ސަބަބުން ހައްޔަރުކޮށްފައި ތިބި އެންމެހާ ސިޔާސީ ކުށްވެރިން ވަގުތުން ޝަރުތެއް ނެތި މިނިވަންކުރުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވާލަމެވެ. އެމީހުން މިނިވަން ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެދި ބައިނަލްއަގުވާމީ އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ގުޅޭ ޖަމާއަތްތަކަށް ލިޔުއްވާށެވެ.

www.maldiviandetainees.net is a website that provides information on detainees in Maldives and how the government is handling the cases of detainees. To assist in safeguarding the rights detainees enjoy within the legal framework, please provide information regarding detainees to the website.

ރާއްޖޭގައި ތިބި ސަބަބުތަކާނގެ ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ މައުލޫމާތާއި އެމީހުންނާއި ދޭތެރޭ ސަރުކާރުން އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު ހުރިހާ ދިވެހިން އެއް ސައިޓަކީ މޯލްޑިވިއަން ޑިޓެއިނީސް.ނެޓް އެވެ. ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހުންނަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ލިބެންޖެހޭ ހައްގުތައް ރައްކާތެރިކުރުމަށް މި ސައިޓަށް މައުލޫމާތު ފޮނުއްވާށެވެ.

އެއްވެ އުޅުމުގެ މިނިވަންކަމަކީ ގާނޫނު
އަސާސީއިން ދިއްބައިދޭ ހައްގެކެވެ. ވީމާ
އެއްވާށެވެ. މުޒާހަރާ ކުރާށެވެ. ވަޒީފާ ގެއްލިދާނެތީ
ބިރު ނުގަންނާށެވެ. ފުލުހުން އަޅައި ތަޅާފާނެތީ
ބިރު ނުގަންނާށެވެ. ސަރުކާރުން ހިތްވަރުދީގެން
ނުބައި ތަކެތި ދޭތީ ބިރު ނުގަންނާށެވެ.
އަނިޔާވެރިކަން އެއްފަހަރުން ނިންމާލުމަށް ހިނގާށެވެ.

Freedom of Assembly is guaranteed by our constitution. Please assemble and demonstrate. Do not be afraid of losing your jobs. Do not be afraid of being beaten by the police. Do not be afraid of the actions of thugs hired by the regime. Lets end the tyranny once and for all.

Minivan Radio

މިނިވަން ރޭޑިއޯ

Email:minivanradio@gmail.com
website: http://radio.minivannews.com
Phone:0044 1722332874
Sms:0044 7981148479
Mail to:15, Fowler's Road, Salisbury, SP1 2QP, England
Band:SW 11810 Khz 25 Meter Band
Time:Local Time: 9:00PM to 10:00PM

މިނިވަން ރޭޑިއޯ އަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ގިނަގުނަ މައުލޫމާތު ލިބޭ ހަބަރާއި މިނިވަން ހިޔާލު ގެންނަސްދޭ ރޭޑިއޯ އެކެވެ. މިނިވަން ރޭޑިއޯ އަޑުއަހުމަށް އަވައްޓެރިންނަށް ނަސޭހަތްދީ އަޑުއެހުން ހިއްސާކުރާށެވެ. އަދި މިނިވަން ރޭޑިއޯގެ ވެބްސައިޓުގައި ހުންނަ ރޭޑިއޯ ޕްރޮގްރާމްތައް ވެސް މީހުންނަށް ބަލާށެވެ.